

“ZŁOTY ROK” W RELACJACH POLSKO-AMERYKAŃSKICH? – CO WYDARZYŁO SIĘ W 2019 ROKU

Dawid Lenik

29 STYCZNIA 2020

Źródło: <http://ine.org.pl/zloty-rok-w-relacjach-polsko-amerykanskich-co-wydarzylo-sie-w-2019-roku/>

Rok 2019 pokazał wyraźnie, że Polska w rozgrywce między Chinami, a Stanami Zjednoczonymi o nowy porządek światowy, stawia wszystko na Stany Zjednoczone. Nawet kosztem relacji z Unią Europejską.

Ten artykuł ma na celu analizę relacji polsko-amerykańskich w 2019 roku oraz przedstawienie potencjalnych korzyści i strat wynikających z zacieśniania współpracy między Polską a USA.

ARTYKUŁ W SKRÓCIE

1. Nowe kontrakty z USA na dostawy skroplonego gazu ziemnego (LNG), w połączeniu z rozbudową terminalu LNG w Świnoujściu i budową gazociągu Baltic Pipe powodują, że Polska już wkrótce mogłaby obejść się bez Rosyjskiego gazu lub uzyskiwać go po znacznie niższych cenach niż dotychczas.
2. Zakup myśliwców F-35 od amerykańskiego koncernu Lockheed Martin, podpisane umowy polsko-amerykańskiej o współpracy w cyberprzestrzeni oraz deklaracja o pogłębieniu współpracy obronnej i obecności wojsk amerykańskich w Polsce wzmacniają bezpieczeństwo Polski. Są także szansą dostępu do najnowocześniejszych technologii i rozwijania krajowego przemysłu zbrojeniowego
3. Decyzje w sprawie podatku cyfrowego, organizacji konferencji bliskowschodniej, czy wykluczenia Huawei z budowy infrastruktury 5G, wyglądały na podejmowane w pośpiechu i z dużym naciskiem ze strony USA, co na przyszłość wymaga większej asertywności od polskich decydentów politycznych.
4. Miłym akcentem na koniec 2019 roku było wejście Polski do programu Visa waiver oraz amerykańskie sankcje na projekt Nord Stream 2, które wzmacniają polską pozycję negocjacyjną w sprawie rosyjsko-niemieckiego gazociągu.
5. Sojusz Polski z USA należy wzmacniać, natomiast rywalizacja między USA i Chinami wcale nie musi być dla Polski grą o sumie zerowej. Przykład Wielkiej Brytanii, Niemiec czy Francji pokazuje, że można wykorzystać szanse jakie stwarzają Chińczycy, nie rezygnując z sojuszu z Amerykanami.

Premier Mateusz Morawiecki w czerwcu 2019 roku, po spotkaniu prezydentów Polski i USA stwierdził, że obecnie stosunki polsko-amerykańskie są najlepsze w historii^[1]. Jest w tym stwierdzeniu sporo prawdy, ponieważ rok 2019 był jednym z najbardziej intensywnych okresów w relacjach Polski z USA, a podjęte w ubiegłym roku wzajemne zobowiązania będą miały wieloletnie skutki, szczególnie jeśli chodzi o obszar bezpieczeństwa energetycznego i współpracy militarnej. Jednocześnie zbliżenie polsko-amerykańskie na niektórych płaszczyznach, powoduje napięcia pomiędzy Polską a częścią krajów Unii Europejskiej. Jest tak choćby w przypadku projektu Nord Stream 2, obecnej polityki USA wobec Iranu, czy podatku cyfrowego.

Poniżej znajduje się lista najważniejszych, w mojej ocenie, wydarzeń w relacjach polsko-amerykańskich w 2019 roku. Każde wydarzenie zostało sklasyfikowane jako korzyść, strata lub wydarzenie neutralne dla Polski. Zestawienie wydarzeń kończy się krótkim bilansem.

Nowy kontrakt z USA na zakup gazu LNG – KORZYŚĆ

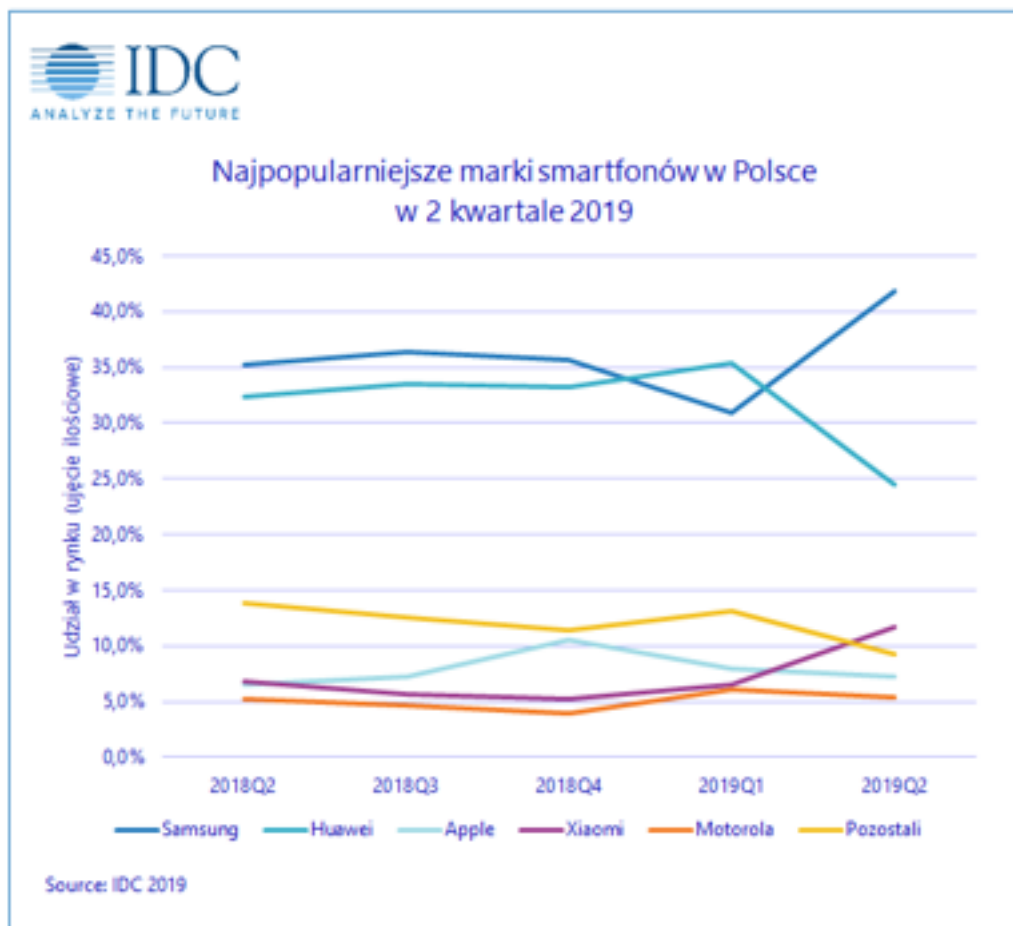
Zwiększenie dostaw skroplonego gazu ziemnego z USA w 2019 roku oraz zatwierdzenie budowy Baltic Pipe, były podstawą do decyzji o nieprzedłużaniu kontraktu jamalskiego, który wygaśnie w 2022 roku^[2]. W czerwcu 2019 roku Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA (PGNiG) zakontraktowało dodatkowe 1,5 mln ton LNG rocznie więcej przez 20 lat, od amerykańskiej firmy Venture Global^[3]. Oprócz Venture Global, PGNiG ma kontrakty na dostawy amerykańskiego LNG z firmami Cheniere oraz Centrica^[4]. Zgodnie z umowami na dostawę gazu, które Polska w poprzednich latach zawarła z USA i Katarą, do Polski trafiać może wkrótce aż 12,5 mld m³ LNG rocznie. W połączeniu z rozbudową terminalu LNG i Baltic Pipe, Polska mogłaby obejść się bez rosyjskiego gazu lub uzyskiwać go po znacznie niższych cenach niż dotychczas, zakładając oczywiście, że obydwa te projekty zakończą się według planowanych terminów.^[5]

Problemy z Huawei a budowa sieci 5G w Polsce – NEUTRALNE

Wojna handlowa USA z Chinami ma znaczący wpływ na sprzedaż firmy Huawei w Polsce. Mimo tego, że już od początku 2018 roku rząd USA przekonywał, że sprzęt tej firmy może być używany przez władze chińskie do szpiegowania^[6] jeszcze w I kwartale 2019 roku, Huawei był liderem sprzedaży smartfonów w Polsce i odpowiadał za 35,4% całości tego rynku.^[7] Sytuacja zaczęła się zmieniać po tym, jak 11 stycznia 2019 roku Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego zatrzymała pracownika Huawei – Chińczyka Wang Weijinga – oraz Polaka Piotra D., byłego oficera ABW,

pod zarzutem szpiegostwa na rzecz Chin.^[8] Kilka dni po tym wydarzeniu Komisja Europejska (KE) poinformowała, że jest w kontakcie z polskimi władzami w sprawie aresztowań w Polsce. KE wydała także komunikat, że urzędnicy w Brukseli nie używają smartfonów firmy Huawei, ale decyzje w tej sprawie pozostawiają stolicom krajów UE.^[9] Od tego momentu, w ciągu jednego kwartału, sprzedaż Huawei w Polsce spadła o 10 punktów procentowych spychając Huawei na drugie miejsce z 25,4% udziałów w rynku smartfonów. Sytuację wykorzystał Samsung, który został nowym liderem, przejmując klientów Huawei i zwiększając swoje udziały w rynku smartfonów z 30% w I kwartale 2019 do 41% pod koniec II kwartału 2019.

Kolejny, bolesny cios dla Huawei w Polsce, wydarzył się 2 września 2019 roku, kiedy Prezydent Andrzej Duda i Wiceprezydent USA Mike Pence, podpisali porozumieniem o współpracy przy tworzeniu infrastruktury sieci telekomunikacyjnej 5G.^[10] Porozumienie między Polską, a USA jest wyraźnym sygnałem dla Chin, że w sprawie budowy infrastruktury 5G, Polska raczej nie zamierza współpracować z Huawei. Wydarzenie to zostało sklasyfikowane jako neutralne, ponieważ według mnie, Polska zbyt szybko przekreśliła szanse Huawei na udział w infrastrukturze 5G. Jest to oczywiście działanie zgodne z obecną polityką Polski wobec USA. Jednak bardziej racjonalne wydaje się podejście Wielkiej Brytanii, Niemiec czy Francji, które dokładnie badają sprawę Huawei, widząc w niej wątek politycznej rywalizacji między USA a Chinami i starając się wypracować jak najlepszą pozycję dla siebie.

ŹRÓDŁO: <https://www.telepolis.pl/wiadomosci/prawo-finanse-statystyki/rynek-smartfonow-w-polsce-w-2q2019-wedlug-idc-samsung-ponownie-na-prowadzeniu>

Zakup myśliwców F-35 – KORZYŚĆ

W październiku 2019 roku zapadła pozytywna decyzja w sprawie zakupu myśliwców F-35 od amerykańskiego koncernu Lockheed Martin^[11]. Polska w ramach kontraktu, za maksymalnie 6,5 mld dolarów otrzyma 32 zaawansowane technicznie myśliwce piątej generacji, które obecnie są najnowocześniejszymi myśliwcami znajdującymi się w służbie.^[12] Pierwsze myśliwce trafią do Polski już w 2024 roku i posłużą do szkolenia pilotów. Są dwie ważne zalety tego zakupu. Pierwsza, to możliwość negocjacji ceny, która najprawdopodobniej będzie niższa niż kwota maksymalna. Drugą zaletą jest szansa na dostęp do technologii oraz potencjalnej produkcji komponentów F-35 w Polsce. Po tym, jak Kongres USA w 2019 roku wykluczył Turcję z programu F-35, Stany Zjednoczone szukają nowego miejsca na przeniesienie produkcji.^[13] Dla Polski jest to szansa dostępu do najnowocześniejszych technologii

i rozwijania krajowego przemysłu zbrojeniowego i dlatego Polska powinna starać się wykorzystać tę okazję.

Więcej wojsk amerykańskich w Polsce – KORZYŚĆ

Prezydenci Polski i USA podpisali 23 września 2019 roku deklarację o pogłębieniu współpracy obronnej i obecności wojsk amerykańskich w Polsce. Tym samym Polska dołączyła do grona państw, w których stacjonują wojska USA^[14]. Umowa potwierdziła “trwałą” obecność 4500 żołnierzy amerykańskich w Polsce, a także zatwierdza skierowanie w niedalekiej przyszłości dodatkowego tysiąca wojskowych.^[15] Co ważne, “trwała” obecność wojsk amerykańskich nie jest stałą obecnością. W Polsce nadal nie powstanie stała baza wojsk amerykańskich. Decyzja o “trwałej” obecności pokazuje, że politycy amerykańscy chcą wzmacniać struktury NATO, jednak pozostawiają sobie pole manewru, nie chcąc nadmiernie angażować swoich zasobów w Europie^[16].

Konferencja bliskowschodnia – STRATA

Organizacja Konferencji Bliskowschodniej, która odbyła się w Warszawie w dniach 13 i 14 lutego 2019 roku, była raczej ukłonem w stronę polityki zagranicznej USA na Bliskim Wschodzie, niż próbą kształtowania własnej debaty na ten temat. Sytuacja Polski była o tyle trudna, że konferencję zdominowała amerykańska retoryka potępienia Iranu, z którym Polska ma historycznie bardzo dobre stosunki. Dodatkowo, ze strony USA mocno wybrzmiewały słowa niezadowolenia z polityki krajów Unii Europejskiej wobec Iranu. Szczególnie krytykowane było utrzymywanie dotychczasowego porozumienia nuklearnego z Iranem przez UE. Otwarta krytyka Iranu i polityki UE przez Sekretarza Stanu USA Mikea Pompeo sprawiła, że Polska jako gospodarz konferencji, mogła jedynie próbować łagodzić negatywne nastroje^[17]. Oficjalnie całość konferencji zakończyła się bez żadnych przełomowych ustaleń, a w mediach konferencja została przedstawiona nie jako bliskowschodnia, ale jako antyirańska^[18].

Współpraca w cyberprzestrzeni – KORZYŚĆ

Podpisana w czerwcu 2019 roku umowa polsko-amerykańska o współpracy w cyberprzestrzeni ma na celu rozbudowę zdolności i zacieśnienie współpracy w tym obszarze. W ramach umowy znalazły się zapisy o szkoleniach, edukacji i umacnianiu kolektywnej zdolności obronnej w cyberprzestrzeni. Siły zbrojne obu krajów będą również wspólnie rozwijać zdolności nastawione na skoordynowane działania obronne^[19].

Amerykańskie sankcje na Nord Stream 2 – KORZYŚĆ

Umieszczenie sankcji na budowę gazociągu Nord Stream 2 w ustawie o budżecie Pentagonu na rok 2020 było bardzo dobrą wiadomością dla Polski na zakończenie 2019 roku. Polska od dawna na forum europejskim sprzeciwia się budowie gazociągu. Ustawa o budżecie Pentagonu przewiduje także dalszą współpracę USA i Polski w dziedzinie obronności oraz „ulepszenie infrastruktury i inwestycje obronne z Polską”.^[20] Sankcje amerykańskie zblokowały Niemcy, które są uczestnikiem projektu Nord Stream 2 oraz Komisja Europejska, której rzecznik oświadczył, że „Zasadniczo Unia Europejska sprzeciwia się nałożeniu sankcji na europejskie firmy prowadzącą legalną działalność”^[21]. W odpowiedzi na nałożenie sankcji, prezydent Rosji Dmitry Medvedev stwierdził, że sankcje jedynie spowolnią budowę gazociągu, który tak czy owak zostanie ukończony najpóźniej w ciągu kilku miesięcy^[22]. Amerykańskie sankcje wzmacniają pozycję negocjacyjną Polski, ale jest wątpliwe, czy na dłuższą metę zablokują budowę Nord Stream 2.

Podatek cyfrowy w Polsce – STRATA

We wrześniu 2019 roku, podczas wspólnej konferencji prasowej z Andrzejem Dudą, Wiceprezydent USA Mike Pence powiedział, że USA „z głęboką wdzięcznością przyjęły odrzucenie” projektu wprowadzenia podatku cyfrowego, który objąłby amerykańskich gigantów, takich jak Facebook, Google, Amazon czy Apple. Według Penca taki podatek „mógłby utrudnić wymianę handlową” między Polską a Stanami.^[23] Deklaracja wiceprezydenta USA wywołała zdziwienie, ponieważ zarówno premier Morawiecki, jak i ministerstwo finansów zapowiadało wprowadzenie takiego podatku w 2020 roku. Ostatecznie, w budżecie na 2020 rok pozycja “podatek cyfrowy” się nie znalazła. Jest to jednak cena, którą polscy politycy póki co, płacą chętnie, w zamian za wizerunkowe sukcesy, takie jak na przykład zniesienie wiz do USA. Co ciekawe, dwa tygodnie po wizycie Mike Penca, Komisarz UE do spraw gospodarczych i finansowych Paolo Gentiloni oświadczył, że Unia Europejska wprowadzi podatek cyfrowy nawet bez globalnego porozumienia w tej sprawie.^[24] Wygląda więc na to, że kwestia podatku cyfrowego może być obiektem dyskusji polsko-amerykańskich w 2020 roku.

Polska w programie Visa Waiver – KORZYŚĆ

Już od 11 listopada 2019 r. Polacy mogą podróżować bez wiz do USA. Strona amerykańska jak i polska pracowały intensywnie, aby umożliwić Polsce wejście do Programu Ruchu Bezwizowego. Największą zasługę mają w tym jednak sami Polacy, którzy składali wnioski o wizę i doprowadzili

do spadku odmów wizowych poniżej 3 proc, co było głównym warunkiem przystąpienia do programu bezwizowego.^[25] Już w 2017 roku wskaźnik odmów wiz dla Polaków wynosił 5,92 procent. Następnie w 2018 roku, wskaźnik spadł do 3,99 procent, aby w 2019 roku obniżyć się do wymaganych mniej niż 3 procent.^[26] Zniesienie wiz jest niewątpliwie ułatwieniem dla osób podróżujących w celach turystycznych lub biznesowych i z pewnością przyczyni się do wzmacniania relacji polsko-amerykańskich.

Ogólny bilans

W krótkiej perspektywie wydaje się, że polska dyplomacja może być zadowolona z pracy, jaką wykonała na rzecz relacji z USA w 2019 roku. Na efekty podpisanych porozumień i kontraktów przyjdzie jeszcze trochę poczekać, natomiast szanse wzmocnienia polskiego sektora zbrojeniowego i energetycznego są obiecujące. Cieszy również obecność Polski w programie Visa waiver oraz nałożenie amerykańskich sankcji na Nord Stream 2.

To, co należy poprawić w budowaniu relacji z USA, dotyczy asertywności polskich decydentów politycznych. Decyzje w sprawie podatku cyfrowego, organizacji konferencji bliskowschodniej czy wykluczenia Huawei z budowy infrastruktury 5G, wyglądały na podejmowane w pośpiechu i z dużym naciskiem ze strony USA. Przy tak poważnych decyzjach pośpiech nie sprzyja wypracowywaniu dobrej pozycji negocjacyjnej. Sojusz Polski z USA należy wzmacniać, natomiast nie musi to oznaczać rezygnowania ze współpracy z Chinami, tam gdzie może ona przynieść Polsce korzyść.

[1]<https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2019-06-13/polsko-amerykanske-stosunki-sa-najlepsze-w-historii-komentarze-po-spotkaniu-duda-trump/>

[2]<https://www.pb.pl/pgnig-mowi-spasiba-nie-nada-975547>

[3]<https://www.pb.pl/pgnig-kupi-wiecej-skroplonego-gazu-w-usa-963392>

[4]<https://www.polskieradio24.pl/42/3167/Artykul/2323995,Rosnie-wspolpraca-energetyczna-z-USA-w-tym-import-gazu-i-ropy>

[5]<https://forsal.pl/artykuly/1445442,bez-rosyjskiego-gazu.html>

[6]<https://www.wsj.com/articles/washington-asks-allies-to-drop-huawei-1542965105>

[7]<https://www.gsmmaniak.pl/1009630/sprzedaz-smartfonow-w-polsce-1q-2019/>

- [8] <https://businessinsider.com.pl/firmy/strategie/huawei-zwolnil-chinczyka-zatrzymanego-przez-abw/cz2ve5f>
- [9] <https://businessinsider.com.pl/technologie/sprawa-huawei-urzednicy-w-brukselii-nie-uzywaja-smartfonow-firmy/h2tgvfj>
- [10] <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-09-02/u-s-poland-ink-5g-security-agreement-amid-anti-huawei-campaign>
- [11] <https://www.pap.pl/en/news/news%2C518209%2Cus-congress-approves-sale-f-35-aircraft-poland-mod.html>
- [12] <http://www.polskazbrojna.pl/home/articleshow/22255?t=Samoloty-piatej-generacji-na-swiecie>
- [13] <https://www.defensenews.com/air/2019/07/17/turkey-officially-kicked-out-of-f-35-program/>
- [14] <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/wielki-dzien-dla-polski-deklaracja-o-wspolpracy-obronnej-podpisana>
- [15] <http://www.polskazbrojna.pl/home/articleshow/29307?t=Prezydenci-Polski-i-USA-podpisali-deklaracje-o-wspolpracy-obronnej>
- [16] <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114883,24680932,polmiliarda-dolarow-w-kilka-lat-wojsko-usa-buduje-sie-w-polsce.html>
- [17] <https://www.newsweek.pl/swiat/konferencja-bliskowschodnia-w-warszawie-to-wielkie-nieszczescie-dla-polski/qyb8rls>
- [18] <https://www.cnn.com/2019/02/13/politics/warsaw-mideast-conference-iran/index.html>
- [19] <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/zaciesniamy-wspolprace-polsko-amerykanska-w-obszarze-cyber>
- [20] <https://businessinsider.com.pl/wiadomosci/sankcje-usa-na-nord-stream-2-i-rekordowy-budzet-pentagonu/h28mw3k>
- [21] <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C561320%2Cue-sprzeciwia-sie-sankjom-ws-nord-stream-2-wymierzonym-w-europejskie-firmy>
- [22] <https://www.reuters.com/article/us-usa-russia-nord-stream-commissioning/russia-says-nord-stream-2-will-be-ready-in-matter-of-months-idUSKBN1YR1IF>
- [23] <https://www.money.pl/gospodarka/podatek-cyfrowy-google-facebook-i-amazon-nie-zaplaca-w-polsce-podatku-6420585665157249a.html>
- [24] <https://www.money.pl/gospodarka/ue-podatek-cyfrowy-i-tak-bedzie-6425229582931585a.html>
- [25] <https://polskatimes.pl/bez-wiz-do-usa-wszystko-co-powinniscie-wiedziec-o-ruchu-bezwizowym-do-stanow-zjednoczonych-instrukcja-poradnik-koszt/ar/c1-14537257>
- [26] <https://pl.usembassy.gov/fiscal-year-2018-u-s-visa-refusal-rate-for-polish-nationals-is-3-99/>

Program Rozwoju
Organizacji
Obywatelskich
na lata 2018-2030
PROO

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030.

O AUTORZE

Dawid Lenik

Absolwent ISM UW. Student Daniel Morgan Graduate School of National Security w Waszyngtonie. Doświadczenie w spawach międzynarodowych, tworzeniu analiz i organizacji spotkań zdobywał m.in. w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, Banku Gospodarstwa Krajowego oraz podczas działalności studenckiej.